Høyring av framlegg til ny vass- og avløpsforskrift

Hjartdal kommune legg med dette framlegg til ny vass- og avløpsforskrift ut på høyring. Frist for innsending av uttale er sett til 11.11.2025.

Høyringssvar sendast til postmottak@hjartdal.kommune.no

1 Bakgrunn

Ramma for kommunale vatn- og avløpsgebyr blir fastsett i kommunal forskrift. Frå 2012 er kommunen sitt høve til å krevje inn vass- og avløpsgebyr heimla i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. Forureiningsforskrifta frå 2004 fastset ramma for gebyra og hovudreglane om utrekning og innkrevjing. Bakgrunnen for utarbeiding av ny forskrift er at kommunen ønsker eit oppdatert språk som

Vass- og avløpsgebyra i Hjartdal kommune bygger på sjølvkostprinsippet, det vil seie at kommunen sine kostnadar med å tilverke tenestene skal dekkast inn gjennom dei gebyra som abonnentane betalar. Kommunen har ikkje høve til å tene pengar på tenestene. Over- eller underskot i det einskilde år skal høvesvis verte avsett eller trekt frå bundne driftsfond. Avsett overskot frå det einskilde år vert attendeført til abonnentane i form av lågare årsgebyr i løpet av ein femårsperiode. Tilsvarande vil underskot til framføring verte dekt inn over årsgebyret i løpet av ein femårsperiode. Vass- og avløpsgebyra skal ikkje finansiere andre delar av kommuneforvaltninga.

2 Oppsummering

I forslag til ny forskrift er det få endringar som påverkar gebyrberekninga direkte. Kommunen vidareførar det meste av praksisen frå tidlegare. Forslag til ny forskrift foreslår at tilknytingsgebyret settast slik at fritidsbustadabonnentar betaler ein fast sats per bueining, medan bustad- og næringsabonnentar betaler etter areal.

Ny vass- og avløpsforskrift foreslår å vidareføre eit todelt årsgebyr for både vatn og avløp i ny forskrift, med ein fast og variabel del. Den faste delen av gebyret (abonnementsgebyret) blir differensiert etter brukarkategoriar. Bustad og fritidseigedom betaler per seksjon, medan næringseigedomar skal betale gebyr etter fastsette kategoriar basert på storleik på inntaksleidning. Kommunen må ta omsyn til at infrastrukturkostnader knytt til vatn og avløp er relativt høgare for storforbrukande abonnentar enn for ein bustadeigedom, og deler dei derfor inn i kategoriar.

Den variable delen av gebyret fastsettast som hovudregel etter målt forbruk, men for abonnentar som ikkje har vassmålar må kommunen berekne forbruket. For dei utan vassmålar blir det foreslått at forbruket reknast ut frå eigedomens bruksareal (BRA) etter NS-3940. I forslag til ny forskrift er det foreslått eit nytt trinn for bustadar under 80 m^2 bruksareal.

Hovudårsaken til ny forskrift er at kommunen har innført gebyrsonar og ynskjer at det er betre fastsett i forskrift. Sidan dagens forskrift vert vedtatt for fleire år sida, nyttar kommunen også moglegheita til å oppdatere språket for heile forskrifta, sjølv om det verte gjort små endringar i fjor.

3 Framlegg til ny forskrift for vatn og avløp

Dette kapittelet skisserer hovudtrekka og spesielle forhold i framlegget til ny forskrift for vatn og avløp. I forslag til ny forskrift set man betre rammar for gebyrsonar i kommunen. Sjølv om gebyra for 2025 er rekna i tråd med lovverk, ynskjer kommunen at det skal kome klarare fram i forskrifta kva gebyrsona som er i bruk. Det gjer at det fortsett vil vere ulike gebyrsatsar for abonnentar i Russmarken reinsedistrikt som for resten av kommunen.

Sjølv om satsane vil vere annleis, er berekninga for gebyra lik. Eksempel at man blir stipulert til like mange kubikk vassforbruk, men prisen per kubikk er annleis. I avsnitta nedafor visast difor ikkje eigne berekningar for kvar gebyrområde, men korleis ein bereknar gebyra for alle.

3.1 Tilknytingsgebyr

I forslag til ny forskrift er tilknytingsgebyret avhengig av eigedomstype, og skal betalast ved hendingane beskrive i forskrifta § 2.1 bokstav a) til d).

Det leggjast opp til særskilt tilknytingsgebyr ved til-/påbygg av eksisterande eigedom, gitt at arealutvidinga er større enn 50 m^2.

Samla inntekter frå tilknytingsgebyr avheng av nybyggings- og etableringsaktiviteten i kommunen og vil variere frå år til år. Dersom gebyrsatsen er høg vil mange tilknytingar føre til at tilknytingsgebyrinntektene utgjer ein betydeleg

del av årets gebyrinntekter. Dette vil kunne påverke moglegheita til å halde årsgebyret stabilt, sidan årsgebyret må reduserast ved overskot på sjølvkostkalkylen. Eit lågt nivå på tilknytingsgebyret er anbefalinga frå *Norsk Vann*.

I tilfelle der kommunen overtar private vass- og/eller avløpsanlegg kan kommunestyret i det enkelte tilfelle avgjere om det skal reknast gebyr for tilknyting, irekna eventuell rabatt.

Tabellane nedanfor er oversikt over korleis gebyra blir rekna for dei ulike eigedomane som blir tilknytt, som nemnd tidlegare er rekninga lik for gebyrsonane, men satsane (1M) kan vere ulik.

Kategori - Øvrige	**Vatn**	**Avløp**
Bustad låg sats (§ 2-2. andre ledd.)	1 M	1 M
Bustad høg sats (§ 2-2. tredje ledd.)	2 M	2 M
Fritidsbustad låg sats (§ 2-2. andre ledd.)	1 M	1 M
Fritidsbustad høg sats (§ 2-2. tredje ledd.)	2 M	2 M
Arealutvidelse per m^2 (§ 2-2. femte ledd)	Pris per m^2	Pris per m^2
Næring opp til 300 m^2	Trinn 1 næring (låg sats)	Trinn 1 næring (låg sats)
Næring 301–600 m^2	Trinn 2 næring	Trinn 2 næring
Næring 601–1 000 m^2	Trinn 3 næring	Trinn 3 næring
Næring over 1 000 m^2	Trinn 4 næring	Trinn 4 næring

Kategori - Fjellet	**Vatn**	**Avløp**
Bustad låg sats (§ 2-2. andre ledd.)	1 M	1 M
Bustad høg sats (§ 2-2. tredje ledd.)	2 M	2 M
Fritidsbustad låg sats (§ 2-2. andre ledd.)	1 M	1 M
Fritidsbustad høg sats (§ 2-2. tredje ledd.)	2 M	2 M
Arealutvidelse per m^2 (§ 2-2. femte ledd)	Pris per m^2	Pris per m^2
Næring opp til 300 m^2	Trinn 1 næring (låg sats)	Trinn 1 næring (låg sats)
Næring 301–600 m^2	Trinn 2 næring	Trinn 2 næring
Næring 601–1 000 m^2	Trinn 3 næring	Trinn 3 næring
Næring over 1 000 m^2	Trinn 4 næring	Trinn 4 næring

3.2 Todelt årsgebyr

Ny vass og avløpsforskrift føreslår å vidareføre eit todelt årsgebyr med ein fast del og ein variabel del (alternativ 2 i figur 1). Valet av ein todelt gebyrmodell er grunngjeve med at gebyra betre vil fange opp tenestene si kostnadssamansetting, og at det gjev høve til å differensiere den faste delen av årsgebyret.

Samla abonnementsgebyrinntekter skal fortrinnsvis dekke gebyrtenesta sine forventa faste kostnadar som er forbruksuavhengige.

3.3 Abonnementsgebyr (Fastledd)

I den gjeldande forskrifta til Hjartdal kommune betalast abonnementsgebyr (fastledd) etter brukarkategoriar.

I framlegget til ny forskrift er det føreslått å vidareføre at bustadeigedom skal betale abonnementsgebyr som ein fast sats.

Det vidareførast også at fritidsbustadar skal betale abonnementsgebyr som ein fast sats.

Nærings- og kombinasjonseigedom skal, som før, betale fastgebyr etter fastsette kategoriar i gebyrregulativet. For desse vil fastgebyret vektast slik at fastgebyret står i forhold til abonnentane sin del av kommunen sine infrastrukturkostnadar knytt til vatn og avløp.

Næringsabonnentar i ny forskrift vil bli inndelt i tre ulike kategoriar som gir frå ein til ti abonnementsgebyr. Oversikt over fastledd (abonnementsgebyr) basert på storleik på inntaksleidning kjem frem av tabellen under.

Dimensjon på leidning i ØDy-mm	***Gebyrstorleik (N x abonnementsgebyret for bueining)***
Mindre eller lik 55	N = 1
56–99	N = 6
Større enn 99	N = 10

Tabell 1 - Abonnementsgebyr næring og kombinasjonseigedom

Dette gjeld for næringsdelen av kombinasjonseigedomar.

Dette er ein god og tilgjengeleg approksimasjon på forsyningskapasiteten til den enkelte eigedom og difor også på kommunens infrastrukturkostnadar per storforbrukande næringseigedom. Praksisen er i bruk i fleire kommunar.

Utan ei slik vekting ville kvar næringsabonnent berre betalt eit abonnementsgebyr uavhengig av eigedomen sin relative del av kommunen sin produksjons-/handteringskapasitet. Dette ville resultert i ein uheldig skeivdeling av kapitalkostnadene mellom bustad- og næringseigedomar.

3.4 Variabelt gebyr

Regelverket gjev avgrensa moglegheiter til å differensiere det variable forbruksgebyret. Det anbefalast å operere med same gebyr per m^3 for alle abonnentsgrupper innanfor same gebyrsone.

Gebyret vert fastsett etter anten målt eller stipulert forbruk for bustadeigedomar, og som hovudregel etter målt forbruk for andre eigedomar.

Gebyr for mellombels tilknyting er innarbeidd i føresegna om gebyr etter målt forbruk (variabel del av årsgebyret). Likevel kan kravet om vassmålar fråvikast dersom vassforbruket kan verte fastsett på andre måtar. I tilfelle der det ikkje er mogleg å installere vassmålar kan kommunen fastsetje eit stipulert forbruk.

3.5 Faktor for stipulert forbruk

Regelverket understrekar at det stipulerte forbruket i størst mogleg grad skal svare til reelt forbruk. I dagens gebyrregulativ stipulerast abonnentar etter areal, i ulike intervall. Denne praksisen vidareførast, med en liten endring. Det opprettast eit intervall for bustader under 80 m^2. Sjå tabell på neste side for kategoriane.

Kategori	***Vatn***	***Avløp***
Bustad opp til 80 m^2	Trinn 1	Trinn 1
Bustad 81 - 120 m^2	Trinn 2	Trinn 2
Bustad 121 - 200 m^2	Trinn 3	Trinn 3
Bustad over 201 m^2	Trinn 4	Trinn 4
Fritidsbustad, uavhengig av bruksareal	Trinn 5	Trinn 5

Tabell 2 - Stipulert forbruk

3.6 Særskilt om vannmåler mv.

Gjeldande forskrift tek utgangspunkt i at vassmålarar eigast av kommunen. I forslag til ny forskrift vidareførast dette. Abonnentane betaler i dag ein årleg leie for innkjøp og vedlikehald av vassmålaren.

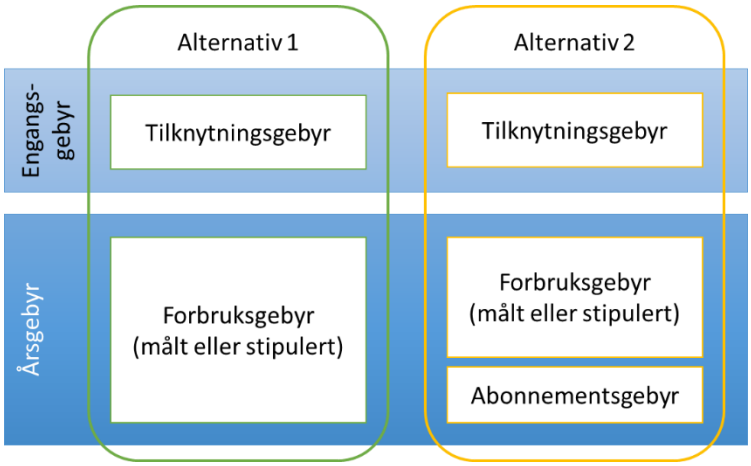
Kommunen avgjer kor mange vassmålarar den einskilde eigedom skal ha, og dessutan type, storleik og plassering på vassmålaren. Videre opnast det for at kommunen etter skjøn kan fastsette årsgebyret etter purring dersom

abonnenten unnlèt å lese av vassmålaren. Kommunen kan sjølv sette i verk avlesing utan ytterlegare varsel til abonnenten, og krevje særskild gebyr for dette (oppmøtegebyr for avlesing av vassmålar). Gebyret vert fastsett årleg i gebyrregulativet.

4 Nærare om sentrale reglar

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, og tilhøyrande forskrift, seier at kommunane kan dekke inn inntil 100 % av sine kostnadar med vatn og avløp gjennom gebyr. Vidare seier lova med tilhøyrande forskrift at gebyra skal bestå av eingongsgebyr for tilknyting og årlege gebyr. Ved berekning av sjølvkost bør dei til ei kvar tid gjeldande retningsliner for berekning av sjølvkost for kommunale betalingstenester leggast til grunn.

Dei årlege gebyra skal anten reknast ut på grunnlag av vassforbruk, eller ei todelt gebyrordning med ein fast og ein variabel del. Figur 1 skisserer dei to alternativa.

Figur 1 - Vass- og avløpsgebyr

4.1 Tilknytingsgebyr

Tilknytingsgebyret er eit eingongsgebyr. Det skal ikkje krevjast nytt gebyr ved ominnreiing eller bruksendring. Kommunen har høve til å krevje tillegg i gebyret ved tilbygg eller påbygg. Kommunen kan då bestemme at tilleggsgebyret berre skal betalast når utvidinga utgjer eit visst minsteareal.

4.1.1 Kostnadsgrunnlag

I forskrifta med kommentarar er det ikkje spesifisert kva for kostnadar som skal dekkjast inn gjennom tilknytingsgebyret, men intensjonen er at det skal dekke ein samsvarande del av kommunen sine samla kostnadar med vassforsyning og avløp. Gebyret skal reknast ut for den einskilde faste eigedom eller for den einskilde bueining på eigedomen.

4.1.2 Høve til å krevje inn gebyret

Plikt til å betale eingongsgebyr for tilknyting oppstår når det vert bygd på ein elles gebyrpliktig eigedom, eller når gebyrplikt for bygd eigedom finn stad etter *lov om kommunale vass- og avløpsanlegg* § 3. Kommunen bestemmer når gebyra forfell til betaling. Det kan ikkje stillast krav om betaling av tilknytingsgebyr før utferding av byggetillating.

4.2 Årsgebyr

4.2.1 Berekningsmåte

Årsgebyr kan verte utrekna på to ulike måtar. Gebyret kan reknast ut på bakgrunn av målt eller stipulert vassforbruk, eller kommunen kan velje ei todelt gebyrordning der årsgebyret består av ein fast og ein variabel del. Det er ikkje tillate å fastsette minimumsgebyr. Dersom årsgebyret vert rekna ut frå stipulert forbruk, skal det stipulerte forbruket i størst mogleg grad svare til reelt forbruk.

I tilfelle der vassforbruket vert stipulert, skal for bustadeigedomar busetnaden sitt areal leggast til grunn, då dette er anteke å gje best uttrykk for vassforbruket over ein lengre periode.

Kommunen avgjer sjølv om tidlegare arealutrekningar skal nyttast, eller om det skal settast i verk ny utrekning. Kommunen må i den kommunale forskrifta gjere greie for dei utrekningsprinsippa som ligg til grunn for å fastslå stipulert forbruk for ulike bruksareal. Det kan takast omsyn til busetnadens art og bruk, og dessutan eigedomen sin storleik og tilstand. Prinsipielt gjeld det at vassmengd inn = avløpsmengd ut.

Både kommunen og den einskilde gebyrpliktige kan krevje at årsforbruket vert fastsett ut frå målt forbruk. Den einskilde gebyrpliktige må sjølv koste på slik måling, og målinga må utførast med vassmålar etter kommunen si tilvising.

4.2.2 Eigedom som ikkje vert brukt som bustad (næring mv.)

For næringseigedom og andre eigedomar som ikkje vert brukt som bustad, er hovudregelen at årsforbruket, eventuelt den variable delen av årsgebyret, vert utrekna på grunnlag av målt vassforbruk. Er det ikkje installert vassmålar, kan det fastsettast særlege reglar eller verte inngått særlege avtalar om utrekning av gebyret.

Kommunen har avgrensa høve til å sette lågare gebyr for desse eigedomane enn det som ville følge av kommunen sin ordinære utrekningsmåte for bustadeigedomar. Det er ikkje høve til å fastsette ein rein kvantumsrabatt for storforbrukarar av vatn.

For bedrifter, gartneri, gardsbruk og anna verksemd der avløpsmengda avvik vesentleg frå vassforbruket, kan det verte inngått avtale basert på avvikande avløpsmengd.

Det kan gjerast frådrag for vatn som går inn i bedrifta sine produkt, eller av andre grunnar ikkje vert sleppt ut i avløpsnettet frå næringseigedomar og andre eigedomar nemnt ovanfor.

Det kan utreknast auka avløpsvassmengd i forhold til målt vassforbruk dersom overvatn vert ført til avløp. For eigedomar med installert sprinklaranlegg kan det gjerast særlege avtalar slik at kommunen sine kostnadar blir dekte.

4.2.3 Fastsetjing av særlege reglar

Det kan fastsettast særlege reglar til dømes for busetnad som berre er i bruk delar av året, som har eit særleg stort areal i forhold til vassforbruk og avløpsmengd eller som har tomt som medfører stort vassforbruk. Andre kriterium, som til dømes gebyrpliktige sin privatøkonomi, tal personar eller tal våtrom i huset, kan ikkje leggast til grunn for gebyrutrekninga.

Føresegnene gjev høve til å fastsetje ulike utrekningsmåtar for eigedomar med ulik bruk. Dette inneber ikkje at sjølve prisen per m^3 vatn/avløp kan settast forskjellig for dei ulike eigedomane.

4.2.4 Abonnementsgebyr (fast del i todelt modell)

Ein eventuell fast del (abonnementsgebyr) skal vere stabil og ikkje avspegle variasjon i forbruk. Den faste delen av årsgebyret bør ikkje hindre den einskilde abonnent i å kunne påverke sitt eige gebyr gjennom å regulere vassforbruket. Ved ressursknappheit kan kommunen vurdere å fastsette gebyret på grunnlag av forbruk åleine, det vil seie at gebyret berre er basert på ein forbruksavhengig variabel del.

Generelt er det vanleg at den faste delen speglar dei faste kostnadane (typisk kapitalkostnadar) knytt til tenesta. Samstundes vert det tilrådt at abonnementsgebyret ikkje overstig 50 % av årsgebyrinntektene. Dette for å fremme sparing av vatn.

4.2.5 Ulike gebyrsatsar

Utgangspunktet er at dei same gebyrsatsane skal gjelde i heile kommunen. Følgjande unntak gjeld:

1. Tilknytingsgebyret kan differensierast avhengig av om den gebyrpliktige har betalt refusjon etter plan- og bygningsloven eller andre former for opparbeidingskostnadar for tekniske anlegg som er utført etter planar godkjende av kommunen. Reglar om differensierte gebyrsatsar må fastsettast i kommunen si forskrift.
2. Det kan fastsettast ulike gebyrsatsar for tilknyting- og årsgebyr dersom eit vass- eller avløpsanlegg eller større eining av dette medfører vesentleg høgare eller lågare kostnadar enn dei andre. Det kan berre fastsettast lågare gebyrsatsar dersom kostnadane med å forsyne forbrukarane med vatn i eit vassforsyningsområde er mindre kostbart enn i eit anna vassforsyningsområde i kommunen. Med gebyrsats vert meint kostnad per måleeining for årsgebyr eller tilknytingsgebyr. *Forbrukerkjøpsloven* gjev likevel forbrukar moglegheit til å krevje eit passande prisavslag på levert vatn dersom vasskvaliteten er dårleg i periodar.
3. Det kan vidare verte fastsett ulike gebyrsatsar for tilknytings- og årsgebyr for ulike bustadkategoriar, der det er ulike kostnadar forbunde med betening av ulike bustadkategoriar. Til dømes kan det fastsettast lågare

gebyrsatsar for blokkleilegheiter på bakgrunn av at kostnadane med leidningsnett er lågare per bueining for desse bustadkategoriane enn for meir spreidde bustadeiningar.

4. Det kan fastsettast høgare gebyrsats for avløpsvatn som er meir forureina enn vanleg kommunalt avløpsvatn, og som det kostar kommunen meir å behandle.

Avgrensingar nemnd ovanfor gjeld ikkje fordelinga av den faste delen av årsgebyret ved bruk av todelt gebyrordning.

4.2.6 Andre forhold

Kommunen kan ikkje krevje tilleggsgebyr eller auke gebyrsatsen ved manglande etterleving av pålegg. Likevel kan kommunen krevje dekt faktiske direkte kostnadar som kommunen har pga. manglande etterleving av pålegg knytt til den einskilde eigedom.

Ved omlegging eller utbetring av avløpsleidningar kan kommunen krevje at eigar av tilknytt stikkleidning set i verk tilsvarande omlegging eller utbetring.

Unnlèt gebyrpliktig å etterkome pålegg om utbetring av lekkasjar som medfører forureining kan det fastsettast tvangsmulkt. Vedtak om tvangsmulkt fastsettast i høve til forureiningslova sin § 73. Kommunen har myndigheit til å vedta tvangsmulkt på dei områda der dei etter loven og forskrifter elles har forureiningsmyndigheit. Tvangsmulkta skal ha ein storleik som gjer det ulønsamt å ikkje følgje kravet. Innkravd tvangsmulkt tilfell staten. Sjå § 9.9 i forslag til ny forskrift.

Om renteplikt ved for sein betaling eller tilbakebetaling av vass- og avløpsgebyr gjeld reglane i *lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane* § 26 tilsvarande. Forfalle krav på årsgebyr er sikra med pant i eigedomen etter *panteloven* § 6-1.

Lokale forskrifter for fastsetjing av vass- og avløpsgebyr er framleis gjeldande så framt dei ikkje er i strid med krava i kapittel 16 i *forurensningsforskriften* eller inntil kommunen bestemmer noko anna. Forskrifter med minimumsgebyr skulle vore endra før 1.1.2008.

5 Arbeidsgruppa

Framlegg til ny forskrift for vatn og avløp er utarbeidd av samfunnsutvikling (teknisk eining) i Hjartdal kommune. Momentum har vore sparringpartnar.

Målsetjinga med arbeidet har vore å lage ei forskrift som er rettferdig, tydeleg og fleksibel. Rettferdig: Gebyra skal spegle dei ulike brukargruppene sitt kostnadsnivå på best mogleg måte. Tydeleg: Forskrifta skal vere lett å lese og handheve med klart og forståeleg språk utan uklare, eller vanskelege, formuleringar. Fleksibel: Forskrifta viser til årlege kommunestyrevedtak for gebyra sin storleik.

Hjartdal kommune